

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/190332,Cena-okupacji-dodatek-specjalny-Instytut-u-Pamieci-Narodowej-do-Gazety-Polskiej.html>
28.02.2026, 08:07

„Cena okupacji” – dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej”

Dodatek historyczny ukazał się 6 września 2023 r.

06.09.2023

W dodatku:

- dr Karol Nawrocki, prezes Instytutu Pamięci Narodowej, *Cena okupacji – wojna napastnicza nie może się opłacać*
Przybyli, zabijali, umyli ręce. Władze w Berlinie do dziś nie chcą wziąć finansowej odpowiedzialności za zbrodnie niemieckie w podbitej Polsce.
- Rozmowa z dr. Konradem Graczykiem, *Morze zbrodni*
Brunatna okupacja z lat 1939-1945 przyniosła Polsce i Polakom ogromne straty. Tymczasem niewielu niemieckich zbrodniarzy zasiadło na ławie oskarżonych, a jeszcze mniej zostało skazanych – z dr. Konradem Graczykiem, zastępcą dyrektora Biura Badań Historycznych IPN, rozmawia dr Filip Gańczak.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Cena okupacji

WOJNA NAPAŚNICZA NIE MOŻE SIĘ OPLACAĆ

Przybyli, zabijali, umyli ręce. Władze w Berlinie do dziś nie chcą wziąć finansowej odpowiedzialności za zbrodnie niemieckie w podbitej Polsce.

dr Karol Nawrocki

prezes Instytutu Pamięci Narodowej

„To się pamięta do końca życia” – opowiada Józef Stępień. Tamtego dnia przed piętą rano obudziły go eksplozje bomb. „Słuchajcie, całe miasto się pali!” – krzyczał sąsiad z dołu. „Ojciec zdecydował, że uciekamy. (...) Gdy wyszliśmy z domu, zobaczyliśmy miasto w gruzach. Na ulicy leżały zwłoki” – zapamiętał pan Józef, który wówczas miał ledwie siedem lat. Był 1 września 1939 roku. Lotnicy Luftwaffe bestialsko bombardowali Wieluń, choć nie było tam żadnych polskich oddziałów. Ta zbrodnia nie była wyjątkiem, lecz przeciwnie – zapowiedzią wojny totalnej wydanej przez Niemcy całemu polskiemu społeczeństwu. „Bądźcie bezbożni, bądźcie brutalni!” – już wcześniej zachęcał swoich generałów Adolf Hitler. Przywódca Rzeszy mówił też na sierpniowej odprawie w Ober-

satzbergu, że dał oddziałom SS „rozkaz nieugiętego (...) zabijania kobiet i dzieci polskiego pochodzenia i polskiej mowy”. By zrealizować swój morderczy plan, nie wahał się sprzymierzyć z ideologicznym wrogiem – sowieckim dyktatorem Józefem Stalinem. Diabelski pakt dwóch totalitaryzmów bardzo szybko wydał zbrodnicze owoce. W Częstochowie 4 września żołnierze Wehrmachtu urządzili mieszkańcom „krwawy poniedziałek”, mordując kilkadziesiąt osób. W Ciepłowie pod Radomiem 9 września rozstrzelali co najmniej 250 jeńców wojennych. W tym samym czasie samoloty Luftwaffe bombardowały w całej Polsce dzielnice mieszkaniowe, szpitale i kolumny uchodźców. Po przejściu frontu terror jeszcze się nasilał. W Gdańsku, po pseudoprocesie Niemcy rozstrzelali bohaterskich pocztowców. W Piśnicy, Palmirach, poznańskim Fordzie VII i wielu innych miejscach kaźni już bez wyroków sądowych mordowali

przedstawicieli inteligencji i inne osoby zaliczone do polskich warstw przywódczych. Tylko do końca 1939 r. liczba ofiar sięgnęła kilkudziesięciu tysięcy. Później było tylko gorzej: wywózki do Auschwitz i Gusen, krwawe pacyfikacje wsi, masowe mordy na cywilach w czasie Powstania Warszawskiego... W tej czarnej księdze niemieckiego terroru na ziemiach polskich osobny rozdział stanowi zagłada Żydów. Mówi się, że ludzkie życie nie ma ceny. A jednak istnieją dziś precyzyjne narzędzia pozwalające podliczyć wartość strat osobowych i materialnych poniesionych przez Polskę wskutek niemieckiej napaści i okupacji w latach 1939–1945. Opublikowany przed rokiem raport Instytutu Strat Wojennych wycenił je na ponad 6,2 bln zł. To gigantyczna suma, będąca równoważnością ok. 3 tys. Stadionów Narodowych albo 150 lat wypłat 500+ dla polskich rodzin. Ani państwo niemieckie, ani tamtejsze koncerny, które bogaciły się na wojnie i niewolniczej pracy, nie chcą wziąć na siebie tego słonego rachunku. Choć rząd w Berlinie chętnie poczuwa się do moralnej odpowiedzialności za zbrodnie III Rzeszy, jak ognia unika dyskusji o reparaacjach. Tymczasem ich wypłata byłaby milowym krokiem do autentycznego polsko-niemieckiego pojednania. Stanowiłaby też jasny sygnał – jakże ważny w kontekście trwającej agresji Rosji na Ukrainę – że wojna napaśnicza nie może się opłacać.

PARTNER DODATKU:

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

„Niemiecki terror” – dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej”

Pliki do pobrania

[„Cena okupacji” – dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej” \(pdf, 2.29 MB\)](#)